

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 13^{ΗΣ} ΙΟΥΝΙΟΥ 1940

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΜΑΡΙΝΟΥ ΓΕΡΟΥΛΑΝΟΥ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

ΕΚΛΟΓΑΙ ΜΕΛΩΝ

Ὁ Πέτρος Κοντός, ἄχρι τοῦδε πρόεδρος μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, ἐκλέγεται τακτικὸν μέλος ἐν τῇ τάξει τῶν Θετικῶν ἐπιστημῶν, τῆς ἑδρας τῶν ἐφηρμοσμένων Θετικῶν ἐπιστημῶν (γεωργικαὶ καὶ δασικαὶ ἐπιστῆμαι).

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς παρουσιάζει τὰ διὰ τὴν βιβλιοθήκην τῆς Ἀκαδημίας ἀποσταλέντα νέα βιβλία, εἰδικῶς δὲ τὸ ἐσχάτως ἐκδοθὲν ἔργον τοῦ κ. Fr. Gerke, *Griechische Plastik in archaischer und Klassischer Zeit* καὶ ἐξαίρει τὴν σπουδαιότητα αὐτοῦ διὰ τῶν ἐξῆς:

Ἰδιαίτερον λόγον ἄξιον εἶναι τὸ βιβλίον τοῦ κ. Φρειδερίκου Gerke, «*Griechische Plastik in archaischer und klassischer Zeit*».

Τὸ βιβλίον δὲν ἀπευθύνεται, ὥς λέγει ὁ συγγραφεὺς, πρὸς εἰδικούς, ἀλλὰ πρὸς εὐρύτερον κύκλον μεμορφωμένων, ἵνα βοηθήσῃ εἰς τὴν κατανόησιν τῆς ἀρχαϊκῆς καὶ τῆς κλασσικῆς τέχνης, τὴν ὁποίαν δέχεται περατουμένην μετὰ τοῦ τέλους τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἐν ἀντιστοιχίᾳ πρὸς τὸ πέρας τῆς ἐν τῇ τέχνῃ αὐστηρᾶς ἐξαρτήσεως ἐκ τῆς πόλεως.

Ἡ παράθεσις βιβλιογραφίας καὶ ἄλλων ἐπιστημονικῶν λεπτομερειῶν καθιστᾷ τὸ σύγγραμμα τοῦ Gerke καὶ εἰς τοὺς εἰδικούς χρήσιμον καὶ ὠφέλιμον διὰ τε τὴν ἐπαγωγὸν καὶ ζωηρὰν ἀναπαράστασιν τοῦ πνευματικοῦ περιβάλλοντος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐγεννήθη ἡ θαυμαστὴ ἐκείνη τέχνη, ὥς καὶ διὰ τὴν ἐρμηνείαν τῶν διαφορῶν αὐτῆς φάσεων. Οὐχὶ μικροτέραν ἀξίαν ἐνέχει διὰ τὸ βιβλίον ἡ ἐπιλογὴ καὶ ἡ ἐκτέ-

λεσις τῆς εἰκονογραφίσεως, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει τὴν προσοχὴν τοῦ συγγραφέως καὶ πλουτίζει δι' ἀνεκδότων φωτογραφιῶν τὴν καθ' ὅλου ἀρχαιολογικὴν εἰκονογράφησιν. Ὁ κ. Gerke, γνωστὸς ὡς εὐδοκιμώτατα ἀσχολούμενος περὶ τὴν χριστιανικὴν τέχνην καὶ τὸν ἄμεσον αὐτῆς πρόδρομον, τὴν ὑστάτην ρωμαϊκὴν τέχνην, ἀποδεικνύεται διὰ τοῦ παρόντος συγγράμματος οὐχὶ μόνον κάτοχος σπουδαιοτάτης περιόδου τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς τέχνης, ἀλλὰ καὶ λεπτὸς καὶ δεξιὸς αὐτῆς ἐρμηνευτής.

Ὁ **Πρόεδρος** παρουσιάζει τὴν μελέτην τοῦ ἱατροῦ κ. Σκ. Ζερβοῦ «*Ἡ ἔλμινθολογία τοῦ Ἱπποκράτους*» διὰ τῶν κάτωθι:

Ἔχω τὴν τιμὴν νὰ παρουσιάσω εἰς τὴν Ἀκαδημίαν ἐργασίαν τοῦ Κου Σκεύου Ζερβοῦ «*Ἡ ἔλμινθολογία παρὰ τῷ Ἱπποκράτῃ*». Ὁ Κος Ζερβὸς ἐρευνᾷ κατ' ἀρχὰς τὴν προέλευσιν τῆς λέξεως ἔλμινς, τὴν ὁποίαν παραδέχεται ὅτι εἶναι λέξις τῆς προμινωϊκῆς ἐποχῆς καὶ ἴσως ὁ ἀρχαιότερος γνωστὸς ἱατρικὸς ὄρος. Ὁ Ὅμηρος μεταχειρίζεται τὴν λέξιν *σκώληξ* καὶ *εὐλή* καὶ ὁμιλεῖ περὶ εὐλῶν προερχομένων ἀπὸ τὰς μυίας, ὁ Ἡρόδοτος ἀποκαλεῖ τὰς εὐλὰς καὶ *θηρία*, ὁ δὲ Ἱπποκράτης χρησιμοποιεῖ τὰς λέξεις *σκώληκες*, *ἐλμινθες*, *εὐλαὶ* καὶ *θηρία*, διακρίνει δὲ καὶ ἰδιαίτερον εἶδος τὰς *ἀσκαρίδας*.

Ἐν τῇ περιγραφῇ τῆς νόσου ὁ Ἱπποκράτης, κατὰ τὸν Κον Ζερβόν, καθορίζει τὴν ἡλικίαν, καθ' ἣν προσβάλλεται ὁ ἄνθρωπος, τὴν ἐποχὴν τοῦ ἔτους, ἣτις εἶναι τὸ φθινόπωρον, καὶ τὴν ἐντόπισιν ἐν τῷ ὁργανισμῷ, περιγράφει δὲ λεπτομερῶς τὰ συμπτώματα τῆς νόσου καὶ τὴν θεραπείαν διὰ φαρμάκων, καὶ ἀναφέρει περίπτωσιν χειρουργικῆς ἐπεμβάσεως πρὸς ἴασιν τῆς νόσου.

Ἡ μελέτη τοῦ Κου Ζερβοῦ εἶναι λίαν ἐνδιαφέρουσα, καθόσον οὗτος συνέλεξε πᾶν ὅ,τι ὁ Ἱπποκράτης περὶ τῆς νόσου εἰς τὰ συγγράμματα αὐτοῦ ἀναγράφει καὶ ὅπερ δίδει πλήρη εἰκόνα τῶν γνώσεων αὐτοῦ περὶ τῆς ἐν λόγῳ νόσου.

Ὁ **Γρ. Ξενόπουλος** παρουσιάζει τὴν τρίτομον ἱστορίαν τῆς νήσου Κρήτης τοῦ ἐν Ἡρακλείῳ ἱατροῦ κ. Ι. Μουρέλλου καὶ προσθέτει:

Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ παρουσιάσω εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τὴν «*Ἱστορίαν τῆς Κρήτης*» τοῦ Κρητὸς λογίου, ἱστορικοῦ, δημοσιογράφου καὶ λογοτέχνου κ. Ἰωάννου Δ. Μουρέλλου. Ἐξεδόθησαν μέχρι σήμερον — ἀπὸ τοῦ 1931 — τρεῖς αὐτῆς τόμοι ἐξ ὑπερδισχιλίων σελίδων, τὸ ὅλον δὲ σύγγραμμα θ' ἀποτελέσουν ὑπερτρισχίλια. Προῖον μακροχρονίου καὶ ἐπιμόνου ἐργασίας, τὴν ὁποίαν ὑποβοηθεῖ καὶ στηρίζει, μετὰ τῆς ἀγάπης τοῦ παρελθόντος καὶ τῆς ἀκοιμήτου ἱστορικῆς περιεργείας, καὶ ὁ θερμότητος πατριωτισμὸς τοῦ συγγραφέως, ἡ «*Ἱστορία τῆς Κρήτης*» ἐκτείνεται εἰς τοὺς πέντε τελευταίους αἰῶνας, ἀρχίζουσα ἀπὸ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως

καὶ περιλαμβάνουσα τὰς περιπετείας, τὰ μαρτύρια καὶ τοὺς ἀγῶνας τῆς ἡρωϊκῆς μεγαλονήσου μέχρι τῆς τελικῆς αὐτῆς ἀποκαταστάσεως.

Διὰ νὰ συλλέξῃ τὸ ὕλικόν του, ὁ κ. Μουρέλλος ἀνέτρεξεν εἰς παντὸς εἶδους πηγὰς, ἱστορικὰ βιβλία—μακρότατος εἶναι ὁ κατάλογος τὸν ὁποῖον προτάσσει,— χρονικά, ἔγγραφα, ἐπιγραφὰς ἐπὶ μνημείων, παλαιὰς εἰκόνας, θρύλους, δημοτικὰ τραγούδια καὶ ζώσας διηγήσεις πρεσβυτέρων· ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν φαντασίαν του. Διότι διὰ τῆς φαντασίας—φαντασίας λογοτέχνου, ποιητοῦ—ἀναπαριστάνει καὶ συμπληρώνει τὰς σκηνὰς τὰς ὁποίας ἱστορεῖ. Ἡ «Ἱστορία» του εἶναι γραμμένη ὡς διήγημα, δρᾶμα, μυθιστόρημα, ἀφοῦ ὑπάρχουν καὶ ἐκτενέστατοι διάλογοι μεταξὺ τῶν δρώντων προσώπων. Τὸ ἔργον εἶναι βεβαίως ἱστορικόν, ἀλλὰ καὶ λογοτεχνικόν. Τοῦ λείπει ὅχι ἡ ἱστορικὴ ἀκρίβεια—δὲν εἶμαι εἰδικὸς καὶ δὲν δύναμαι οὔτε νὰ τὸ ἀρνηθῶ οὔτε νὰ τὸ βεβαιώσω—ἀλλ' ἡ ἐπιστημονικὴ αὐστηρότης. Ἡ Κλειὸ τοῦ κ. Μουρέλλου δὲν εἶναι ἡ συνωφρυνμένη, ἡ σκεπτικὴ, ἡ προσεκτικὴ, ἡ μετρημένη, ἡ σχεδὸν ἀπαθὴς μοῦσα ἄλλων ἱστορικῶν. Αὐτὴ πάσχει καὶ πότε κλαίει, πονεῖ, ἀγωνιᾷ, πότε κυριεύεται ὑπὸ πατριωτικῆς χαρᾶς καὶ ἐνθουσιασμοῦ ἐξάλλου. Πάντως εἶναι μία ἱστορία τῆς Κρήτης τὸ λογοτέχνημα, τὸ ὁποῖον ἀναγινώσκεται μὲ τόσῃ εὐχαρίστησιν καὶ συγκίνησιν· καὶ εἶναι ἡ πρώτη ἱστορία τῆς ἐλληνικῆς μεγαλονήσου, ἡ πρώτη εἰς σύνολον συγκρότησις ἐνὸς πολυτίμου ὕλικου, διεσκορπισμένου πρὶν τῇδε κακεῖσε καὶ κινδυνεύοντος νὰ ἐξανεμισθῇ διὰ παντός.

Ὁ κ. Ἰωάννης Μουρέλλος—εἶναι εὐκαιρία νὰ τὸ ἀναφέρωμεν—συνεπλήρωσεν ἐφέτος τριακονταπενταετίαν ἀπὸ τῆς πρώτης του ἐμφανίσεως—δ' ἐνὸς θεατρικοῦ ἔργου, «Προδοσά», τὸ 1907, ὅταν ἦτο ἀκόμη μαθητής,—οἱ δὲ φίλοι καὶ θανμασταὶ του ἐν Ἡρακλείῳ διωργάνωσαν πρὸς τιμὴν του μίαν σεμνὴν ἐορτήν. Οἱ ρήτορες τῆς ἡμέρας—7 Ἀπριλίου 1940—ὑπενθύμισαν, ἀνέλυσαν, ἐξῆραν τὸ μακρόν, ὀγκῶδες καὶ πολυσχιδὲς αὐτοῦ ἔργον. Διότι ὁ κ. Μουρέλλος ἐκαλλιέργησεν ἀόκνως καὶ ἐπιτυχῶς ὅλα σχεδὸν τὰ εἶδη τοῦ λόγου, γράψας ἱστορήματα, διηγήματα, μυθιστορήματα, θεατρικὰ ἔργα, χρονογραφήματα, μελέτας. Ἰδρυσεν ἐπίσης ἐφημερίδας καὶ περιοδικὰ, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἡ «Κρητικὴ Στοά» (1903 - 1911) καὶ τὰ «Νεοελληνικὰ Γράμματα» (1928 - 1929). Εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα δὲν εἶναι ἴσως γνωστὸς παρὰ εἰς τοὺς στενοὺς φιλολογικοὺς κύκλους· ἀλλ' εἰς τὴν Κρήτην, ὅπου περιώρισε τὴν δρᾶσίν του, εἶναι γνωστότατος καὶ ἀγαπητότατος, ὡς δημοσιογράφος καὶ λογοτέχνης, ἀναγινωσκόμενος ὑπὸ τοῦ μεγάλου κοινοῦ ὅσον οὐδεὶς ἄλλος. Εἶναι δὲ χαρακτηριστικὸν τὸ ὅτι περιώρισε τὴν δρᾶσίν του εἰς τὴν Κρήτην, ὅπου καὶ αὐτὰ τὰ θεατρικὰ του ἔργα ἐπαίχθησαν ἀπὸ περιοδεύοντας θιάσους. Τοῦτο σημαίνει ὅτι εἰς τὴν Κρήτην ὑπάρχει φιλογολικὴ ζωὴ καὶ πνευματικὴ κίνησις, ἐπιτρέπουσα εἰς τοὺς γηγενεῖς πνευματικοὺς ἐργάτας νὰ μείνουν ἐκεῖ δια-

παντός, πράγμα τὸ ὁποῖον δὲν συμβαίνει εἰς ἄλλας ἑλληνικὰς χώρας, ἐν ὁμοίῳ τοῦλάχιστον μέτρῳ, παρὰ μόνον ἴσως εἰς τὴν Θεσσαλονίκην. Ἀπὸ τὰς ἐπαρχίας, οἱ ἄνθρωποι τῶν Γραμμάτων κατασταλάζουν εἰς τὰς Ἀθήνας. Οἱ Κρήτες μένουν εἰς τὴν Κρήτην των, ὅπως ὁ κ. Ἰωάννης Μουρέλλος.

Ἡ σύντομος αὕτη ὁμιλία ἃς θεωρηθῇ ὡς ἀπότισις φόρου τιμῆς πρὸς ἓνα διακεκριμένον συνάδελφόν μου, ἀλλὰ καὶ ὡς χαιρετισμὸς τῆς Ἀκαδημίας πρὸς τὸν ἄνδρα, ἐπὶ τῇ συμπληρώσει μιᾶς ἐργώδους, γονίμου καὶ πατριωτικῆς τριακονταπενταετίας.

Ὁ Στυλ. Ἐμ. Λυκούδης παρουσιάζει τὸ κάτωθι ἔντυπον λέγων τὰ ἑξῆς:

Ἔχω τὴν τιμὴν νὰ καταθέσω τευχίδιον δημοσιευθὲν ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου τοῦ Β. Ν. κ. Ἀλεξ. Χρυσάνθη ὑπὸ τὸν τίτλον: «Γεωδευτικά πεπραγμένα τῆς ὑδρογραφικῆς ὑπηρεσίας Β. Ν. κατὰ τὸ 1939 καὶ γενικὰ ἐξαγόμενα τοῦ μαγνητικοῦ σταθμοῦ Δεκελείας μέχρι τοῦ 1940, ὡς ταῦτα ἀνεκοινώθησαν εἰς τὴν Γεωδευτικὴν καὶ Γεωγραφικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Κράτους».

Εἰς τὰς 7 μόνον σελίδας του καὶ εἰς τοὺς 12 μετ' ἀριθμητικῶν ἐξαγομένων καὶ γραφικῶν παραστάσεων πίνακάς του, ὁ εἰδικὸς μελετητὴς θέλει εὔρει ἀνάγλυφον ἐν τῶν σοβαρωτέρων ἔργων, μεταξὺ τῶν ὧσων ἡ ναυτικὴ αὕτη ὑπηρεσία ἐπιτελεῖ.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ

ΟΡΟΛΟΓΙΑ.—Ἑρμηνεῖα φυσιογνωστικῶν ὄρων*, ὑπὸ *Μιχαὴλ Στεφανίδου*.

1.

Ὁ φιλόσοφος Ἐμπεδοκλῆς ὠνόμασε ποιητικῶς τὰ μῆλα *ὑπέρφλοια*:

«Οὐνεκεν ὀψίγονοί τε σίδαι καὶ ὑπέρφλοια μῆλα» (Vorsokr. Diels II. 195,80).

Τὸ νόημα τοῦ κοσμητικοῦ τούτου ἐπιθέτου: *ὑπέρφλοια* ὑπῆρξεν ὑποκείμενον συζήτησεως ἤδη ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος.

Ὁ Πλούταρχος εἰς τὰ «Συμποσιακῶν προβλήματα» (V. 8. 2, p. 683 D) διαπορεῖ κατὰ τίνα διάνοιαν ὁ σοφὸς Ἐμπεδοκλῆς εἶπε τὰ μῆλα *ὑπέρφλοια*. Οἱ δὲ παρατυχόντες εἰς τὸ συμπόσιον γραμματικοὶ ἔδωσαν τὴν ἐξήγησιν, ὅτι τὸ ἀκμάζειν καὶ τεθελέναι λέγεται ὑπὸ τῶν ποιητῶν φλοῖειν, καὶ κατὰ συνέπειαν τὸ ἐπίθετον *ὑπέρφλοιοι* δηλοῖ τὴν διατηρουμένην εἰς τὸ μῆλον χλωρότητα καὶ τὸ θαλερόν. Ἄλλος δὲ τοῦ συμποσίου συνδαιτυμὼν ἐξέφερε τὴν γνώμην, ὅτι ὠνόμασεν ὁ Ἐμπεδοκλῆς οὕτω τὸ μῆλον, ὡς ἔχον τὸν φλοῖον ἔσωθεν κολλώδη καὶ λιπαρόν.

* MICH. STEPHANIDES.—Explication des termes physiques.